

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1988
FORFATTER:	Erik Blom
TITEL:	Skoledreng i Kolding i 1920'erne.
KORT RESUME:	Skolegang på Drengeskolen (Ålykkeskolen) og Kolding Højere Almenskole (gymnasiet).

Skoledreng i Kolding i 1920'erne

Af Erik Blom

Mit egentlige barndomshjem er Østergade 16, og det var et spændende sted at vokse op — der skete altid noget i den gade. Ovre på den ulige side af gaden boede træskomanden i kælderen under barbersalonen, og han var god til at fortælle historier, når han sad og snittede træsko. Lige ved siden af os boede urmageren. Her kunne man også smutte ind og se på, at urmager Frederiksen eller lærlingen reparerede urene med lup for øjet, men man måtte sidde musestille.

Og så var der Axeltorvet, hvor der dengang var torvedag hver tirsdag med et mylder af mennesker og varer og tilmed grisemarked i Borch's gård — jo, der var nok at se til. Mest spændende var torvet måske nok nytårsaften, hvor de store drenges sværmere og kanonslag udsatte byens fredelige politibetjente for svære prøvelser. I nogle år følte jeg mig virkelig i begivenhedernes centrum, når jeg besøgte min onkel, der var politibetjent i politivagten bag rådhuset.

Mine forældre lejede forretningen ud i perioden 1920-1922, og vi flyttede så bort fra byens centrum til kvarteret Sdr. Vang, der dengang hørte under Vonsild kommune. Jeg blev i foråret 1920 indmeldt i den nærliggende Sdr. Vang skole på Alfavej, der var af størrelse som en stor landsbyskole.

En begivenhed, som jeg husker fra Sdr. Vang, var alt postyret i sommeren 1920 omkring genforeningen, der jo også satte Kolding på den anden ende. Der gik rygter om, at kongeskibet lå i Kolding havn, og at de kongelige ville køre mod grænsen i bil. Vi skolebørn tog derfor hele dagen opstilling langs Haderslevvej, og vores udholdenhed blev belønnet. Vi fik lejlighed til at

vinke til en rigtig konge og dronning, der kørte langsomt forbi os i en bil med krone på — dagen var reddet.

I 1922 flyttede vi igen til byen, hvor jeg kom i drengekolen. Drengeskolen, senere kaldet Aalykkeskolen forekom mig ubegribelig stor, her kunne man gå helt op til 7. klasse! Jeg var heldig at få Chr. Kragh som klasselærer, en høj, meget myndig og meget dygtig lærer, der som den naturligste sag i verden holdt justits blandt os 35 »rødder«, som en normalklasse dengang bestod af. Min klasse (3A til 5A) repræsenterede vist et meget godt gennemsnit af byens borgere, og man stiftede her i skolen bekendtskab med nogle af de problemer, som de mindre privilegerede kammerater

Første klasse, Sdr. Vang skole 1920. Forfatteren står foran lærerinden frk. Krag.

havde at kæmpe med. Drengene fra husvildebeboelserne »Emballagefabrikken« på havnen og »Uldspinderiet« på Nørremark var ofte bydrengene før og efter skoletid, så der var ikke noget at sige til, at de kunne virke trætte og uoplagte i timerne. Der var enkelte af dem, der trods deres unge alder allerede var store cigaretrygere, og det skete af og til, at lærer Kragh lod os alle vise hænderne frem, for at kunne se, hvem af os, der havde nikotinfarvede fingre. De »farvede« fik både læst og påskrevet, men jeg tror ikke, det nyttede ret meget.

Anders Gammelgaard eller »unge Gammelgaard«, som vi kaldte ham, var vores lærer i naturhistorie. Han var student fra Kolding og lærer fra 1918. Han var en strålende pædagog. I hans timer satte han sig ofte op på et af skolebordene — altså midt iblandt os — og fortalte om alt det nye, der var kommet frem indenfor hans specielle interessefelt. Jeg mindes blandt andet hans beskrivelser af hormoners og vitaminers betydning.

Blandt skolekammeraterne fra denne periode er der især to, jeg mindes. Carl Johansen, der byggede de indviklede »dr. X-modeller« fra Familie-Journalen og endte som maskiningeniør med flyvemotorer som speciale og Alexander (Alex) Secher, der, når der var en pause i undervisningen, gav sig til at tegne. Han kunne tegne lige, hvad vi bad ham om.

Min skolevej gik gennem Allégade (nu: Konsul Grausgade), der dengang var en meget stejl og smal gade med små huse på begge sider. Her var adskillige »slikmutter-butikker«, hvor lommepenge kunne omsættes. En særlig specialitet om efteråret var »slikæbler«, d.v.s. nedfaldsæbler med en pind i og med karamelovertræk.

En lille sti øverst i Allégade kaldtes betegnende nok »Smøgerstræde«. Her var man udenfor lærernes rækkevidde, så her kunne bl.a. de uundgåelige nævekampe udkæmpes efter skoletid. Det hændte vel også, at en eller anden »formastelig« blev udsat for mop-

Konsul Grausgade.

ning på dette ubevogtede sted.

Slotshaven var den foretrukne legeplads. Vi havde en slags hule i en lille udbygning fra sydfløjen — vistnok i bunden af en fordums »hemmelighed«. Her kunne vi holde krigsråd, og vi prøvede da også at indrette os med siddepladser o.s.v., men det var forgæves, alt var altid ødelagt ved vore næste besøg. Tæt ved hulen var der en stor sprække i selve slotsmuren, og selv om den var afspærret, var det dog muligt at forcere hegnet og komme ind i slotsgården ad den vej.

Omkring 1927 blev vort nabohus nr. 14 (urmagerens) solgt, og far fik mulighed for at købe et lille grundstykke, som han havde ønsket at eje i mange år. Det ville give vores hus bagfacade mod Borchs gård, og på grunden blev der omgående påbegyndt en ud-

gravning til en dyb lagerkælder. Under dette gravearbejde stødte man i dybet på en række uregelmæssige, sorte pæle, og byens meget aktive lokalhistoriker, den gamle kæmner I.O. Brandorff blev derfor tilkaldt. Han kom beredvilligt og var i flere omgange nede i udgravningen for at måle op. Til sidst forklarede han

os, at det var rester af det gamle bolværk fra »Kattesundet«, der var kommet for dagens lys.

Men tilbage til skolen. Vi var tre fra drengeskolens 5. klasse, der søgte over på Kolding højere Almenskole eller »Latinskolen«, som den hed i daglig tale. Nogen egentlig optagelsesprøve mener jeg ikke, vi kom ud

Kolding højere Almenskoles lærer 1929. I bagerste række fra venstre: Lektor Bøggild, adj. Svane, adj. Larsen, adj. Stoklund, lektor Tang Petersen, fru Munk, adj. fru Mortensen. Midterste række fra venstre: Adj. Friis Mathiassen, adj. Vyff, frk. Diederichsen, adj. Jacobsen, lektor Verner, adj. Nielsen, lektor, dr. Galster, adj. frk. Jacobsen, adj. frk. Christiansen. Forreste række fra venstre: Adj. Jørgensen, adj. Munk, frk. Varder, rektor Bruun, lektor Misfeldt, lektor Nissen, lektor Brusendorff, frk. Vanning.

for. Vi blev overhørt i et par mundtlige fag, men det var vist mere for princippets skyld.

Det føltes som et privilegium at være kommet ind på »Latinskolen«, en skole, der i sjælden grad var præget af dens mangeårige leder, rektor Georg Bruun. Man kendte ham jo godt nok i forvejen fra Koldings gader, når han efter skoletid med megen værdighed ved sin kones side og med sin grå cylinderhat på hovedet tilbagelagde strækningen fra skolen til hjemmet på Fynsvej. Rektor Bruun havde det princip, at han ville lære hver enkelt af sine nye elever nærmere at kende, og det praktiserede han på den måde, at han altid havde een dansktime pr. uge i de tre I-mellemklasser. Vi gjorde os megen umage for at læse smukt op i de timer. Der kunne forøvrigt ikke ske ret meget på skolen, uden at rektor Bruun vidste besked. Når skoledagen var ovre kl. 14, var det ordensduksens pligt at aflevere klassen personligt til rektor, der på sin kontrolrunde tonede frem med standardspørgsmålet: »Er her nogen anmærkninger?« Hvis det var tilfældet, var synderen også blevet tilbage, og måtte så selv gøre rede for »sagen« overfor rektor, og det kunne til tider være ubehageligt.

Rektor Bruun omgav sig med en meget dygtig lærerstab, og lærerne på deres side må også have sat pris på at være ansat på Kolding højere Almenskole, for i min skoletid skete der næsten ingen udskiftninger. Jeg vil her nøjes med at fortælle lidt nærmere om de tre, der har fæstnet sig stærkest i min erindring, nemlig: lektor Oluf Bøggild, lektor E. O. Brusendorff og lærerinde frk. M. Diedrichsen.

Oluf Bøggild havde vi i naturhistorie og geografi, men hans horisont rakte langt videre, og i hans timer kunne vi komme ind på alt mellem himmel og jord. Han var politisk aktiv og holdt meget af at diskutere aktuelle begivenheder med os. Det var forøvrigt hos Bøggild, at den russiske revolutionsleder Leo Trotski overnattede, da han engang passerede Kolding på sin rejse fra det ene eksil til det andet.

Bøggild var en strålende fortæller med en meget livlig fantasi, og der skulle ikke megen ydre anledning til, førend klassen forsøgte at få ham til at fortælle historier. I disse yndede han at hævde, at han var af gammel adelsslægt, og at hans virkelige navn var: Oluf Ernst Joacim Rosentorn van der Morgenquist Kruse Bøggild.

Lektor E. O. Brusendorff, som vi havde i tysk og fransk var et elskeligt og meget særspræget menneske. Han led af en hofteskade, så han haltede stærkt, men så vidt jeg husker, blev han aldrig drillet af den grund. Han havde en række morsomme standardudtryk, som var med til at sætte kulør på den tyske grammatik. En ordentlig bommert kunne f.eks. udløse denne sproglige delikatesse: »En frikadelle med skaft og krølle på halen«, eller hans slidte brillefutteral kunne komme flyvende gennem luften, hvis man var uopmærksom. Pigerne kunne han bedst lide, og det var som regel dem, der nød godt af hans små »opmuntringspræmier« i form af altæabolsjer, som han altid havde i lommen, indpakket i pergamentpapir. Brusendorff var en mester i at gøre rede for »ordenes liv«, d.v.s. deres afledninger gennem de forskellige sprog. Hvis man spurgte ham på rette vis på dette hans hobby-område, kunne man godt få den halve time til at gå både spændende og behageligt, og således få den tyske grammatik udskudt til næste gang!

Lærerinde, frk. M. Diedrichsen, der senere kom til at hedde fru Larsen, var vores klasselærerinde i hele mellemskolen. Hun var et meget sødt menneske af den moderlige type, der tog ivrigt del i klassens store og små problemer. Hun tog os med på cykelture og hyggede om os, og det var vel meget hendes skyld, at vi kom til at føle hele klassen som en enhed. Vi havde hende i dansk og tegning, og hun gik meget op i, at vi fik lært at skrive gode danske stile. Hun lod os læse de klassiske danske komedier i timerne med fordelte roller — til alles gensidige fornøjelse.

1929 blev året, hvor rektor Georg Bruun gik af, og vi

Elever og lærere på Kolding høje Almenskole samlede i skolegården tidligt forår 1929. Rektor Bruun ses i forgrunden til højre med den karakteristiske høje hat.

tog mellemskoleeksamen. Efter sommerferien skulle en del af os flytte over i gymnasiets høje bygning, og som adjunkt frk. Oline Christiansen sagde, da hun efter ferien begyndte at tiltale os med »De«. — »Nu er De jo ikke skolebørn længere«.

Så hermed slutter den historie.